

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

TROJELS GÅRD

GULDBORGSUND KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	19.10.2010
Besigtiget af:	Mia Kroer Ræbild
Journalnummer:	2010.7.82.07/376-0001
Kommune:	Guldborgsund Kommune
Adresse:	Vestergade 16, 4850 Stubbekøbing
Betegnelse:	Trojels Gård
Fredningsår:	1919
Omfang:	<i>Forhuset (1700-tallet)</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Trojels Gård ligger på nordsiden af Vestergade, som er den oprindelige øst-vest orienterede hovedfærdselsåre gennem Stubbekøbing. Vestergade er også i dag byens primære handelsgade. Trojels Gård ligger på hjørnet af det nyere gadegennembrud ”Trojels Gård”, der som Stubbekøbings øvrige, karakteristiske nord-syd orienterede stræder fører ned til kysten og havnen.

Trojels Gård, der er opført omkring 1770, er et 15 fags grundmuret forhus i en etage med fritstående gavl mod vest. Halvvalmet, stejlt heltag lagt med røde tegl og i kip to gulkalkede skorstene med sokkel og krave. Facaden står gulkalket over en sorttjæret sokkel, øverst afsluttet af en hovedgesims trukket i puds. Vinduerne er hvidmalede. Mod gaden og i gavlen småsprossede korspostvinduer, i gavltrekanten tillige et småsprosset etfags vindue, mod gården korspostvinduer. Hoveddøren er en grønmalet, tofløjet fyldningsdør med fast overparti. Tre granittrin indrammet af sortmalede støbejernsmæglere med svunget sortmalet jernværn. Bredt bælte af pigstensbelægning mellem sokkel og fortov. Mod gården en nyere bryggersdør i træ og en nyere tofløjet havedør med glas, begge hvidmalede. I gårdsidens østre ende en tilbygning i to fag med saddeltag hængt med rød tegl. Gavlen er fuldmuret og siderne i sort opstolpet bindingsværk. Tavl og gavl gulkalket som øvrige murflader.

Trojels Gård anvendes til beboelse for én familie. De repræsentative rum, hvor detaljerigdommen af de arkitektoniske elementer er størst, ligger mod gaden. Mens de sekundære rum er orienteret mod gården. Bygningen er gennemgribende restaureret i 2004-2006 og har nyere køkken, badeværelse og gæstetoilet. Tagetagen er ét stort uudnyttet loftsrum med fast undertag af vandfast krydsfinér. Der er kælder med betongulve under bygningens midterste fag, berappede vægge samt fritliggende bjælkelag.

— BYGNINGSHISTORIE

Forhuset er opført kort før 1771 for toldkontrollør Hans Borg, og bygningskomplekset bestod da, foruden forhuset i 16 fag grundmur, af sidehuse mod øst og vest på henholdsvis 8 og 16 fag samt et baghus på 8 fag. Ved en voldsom brand i 1776 undgik det grundmurede og teglhængte forhus som det eneste på hele strækningen fra Apotekerstræde til Havnegade ødelæggelse, og huset rummer i dag flere velbevarede interiørdetaljer, der må stamme fra opførelsestidspunktet. Ved genopbygningen kom de nye udhuse til at bestå af et toetages bryggers og maltgøreri i ti fag mod øst og et stort vinklet sidehus mod vest i 19 fag, mens selve forhuset fik den lille bindingsværkstilbygning i to fag på gårdsidens østende. Under de følgende ejere blev udhuskomplekset forøget, og i 1824 blev ejendommen indlemmet i den store Benzonske købmandsgård, svarende i dag til hele strækningen Vestergade 8-18. I 1841 lod Lorentz Jacob Benzon opføre et nu nedrevet toetages, grundmuret gavlhus til kornmagasin ud mod Vestergade vest for forhuset. Navnet ”Trojels Gård” skyldes købmand Thomas Trojel, der i slutningen af det 19. århundrede videreførte det Benzonske firma, senere i kompagniskab med købmand Ejnar Hjorth. Trojels Gård blev fredet i 1919, og i 1962 blev bygningen afkortet ca. 1,5 m ved den vestre ende, og ny gavlmur opført. Den nuværende matrikulering af den store ejendom er en følge af adskillige sammenlægninger og nyudparcelleringer.

Huse i Stubbekøbing, 1986.

Bygningen er restaureret i 2004-2006 af de nuværende ejere; Lona og Svend Mortensen. Her blev i gavlen isat fire småsprossede korspostvinduer lig dem mod Vestergade i stedet for to småsprossede etfags vinduer.

— KILDER

Huse i Stubbekøbing. Miljøministeriet, Fredningsstyrelsen, Stubbekøbing Kommune, 1986.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Trojels Gård har miljømæssig værdi, idet den er en vigtig del af bebyggelsen i Vestergade, hvor den indgår i gadens række af huse, og understreger betydningen af den oprindelige øst-vest orienterede handelsgade i byen.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Forhuset er eneste bevarede bygning i købmandsgårdens førhen store bygningskompleks og er en vigtig del af fortællingen om det blomstrende handelsliv i middelalderens Stubbekøbing. Med sine rige

interiører vidner bygningen om stor velstand for toldkontrollør Hans Borg på opførelsetidspunktet.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

I eksteriøret knytter de arkitektoniske værdier sig til bygningens imponerende længde og massive bygningskrop, understreget af den store, ubrudte, røde, teglhængte tagflade. Bygningen er karakteriseret ved et oprindeligt og enkelt materialevalg i vingetegl og gulkalkede mursten, men fremstår alligevel imponerende med karakter og tyngde i gadebilledet. Facadens enkelhed med de gulkalkede mure, den sorttjærede sokkel og den simple gesims brydes af de elegante vinduers taktfaste repetition, kun brudt af den tofløjede indgangsdør. Gårdsiden og gavlen er også enkle i udtryk og materialevalg, hvilket er med til at understrege, at bygningen opleves som en homogen masse.

I det indre er en stor del af en ældre rumstruktur bevaret. I bygningen findes mange væsentlige og særdeles velbevarede, ældre bygningslementer. Herunder skal nævnes forstuens og stuens fyldningsdøre, der er indrammet af fornemme dørpartier i senbarok stil med marmorerede pilastre på gerichterne og foroven en svungen, brudt volutgesims. Malede dørstykker med asymmetrisk rocailleværk og ”opbyggelige sentenser” tilfører rokokkoens formsprog. Ifølge ejer menes disse elementer at stamme fra det i 1700-tallet nedrevne Nykøbing Slot.

I bygningens østligste fag, som er ét langstrakt rum orienteret vinkelret på gaden, er der bevaret høje fyldningspaneler samt en kakkelovnsniche. Købmandsbutikken, der tidligere var i dette rum, kan stadig fornemmes idet rummets størrelse, orientering og paneler adskiller sig fra husets øvrige rum.

I mange rum er kakkelovnsnicherne bevaret, tillige med fyldningsdøre, svungne barokke gerichter, dørgreb, beslag og låsekasser. I stuen er endvidere bevaret stukkant samt et rigt stukdekoreret loft.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier knytter sig i det ydre til bygningen med alle detaljer, herunder bygningens hovedform, den store ubrudte tagflade og de oprindelige vinduer. Hertil kommer den oprindelige materialeholdning.

I det indre knytter fredningsværdierne sig til den bevarede del af rumstrukturen samt forstuens, stuens og billarddrummets velbevarede, oprindelige bygningsdele og bygningsdetaljer.

— ANBEFALINGER

De i forbindelse med restaureringen i 2004-2006 lagte trægulve virker fremmede for bygningens ellers meget tidstypiske materialevalg. Træsarten er svær at bedømme, men er nok ikke fyr, og gulvbrædderne er lagt med flyverstød, hvilket ikke er tidstypisk i et hus fra slutningen af 1700-tallet!!

Der bør findes et andet stengulv primært til forstuen.

I fredede huse skal de pudsede lofter være synlige og sænkede lofter tillades derfor ikke, ej heller indbyggede spots som i f.eks. køkken.